

POLITIČNA PARTICIPACIJA UDELEŽENCEV PROGRAMA E+: MVA

Raziskovanje učinkov programa Erasmus+: Mladi v akciji se izvaja v sodelovanju s Fakulteto za družbene vede Univerze v Ljubljani. V okviru namenske raziskovalne mreže RAY potekajo trije raziskovalni projekti, od katerih eden (RAY-LTE) meri kratkoročne in dolgoročne učinke programa na udeležence, vodje projektov, organizacije in lokalno okolje, s posebnim poudarkom na demokratičnem državljanstvu, državljanskih kompetencah in participaciji v družbi. V okviru projekta RAY LTE smo izvedli serijo poglobljenih intervjujev z udeleženci aktivnosti programa, pri čemer smo jih spraševali tudi o naravi in obsegu njihove participacije v politiki in družbi.

dr. Tomaž Deželan in
Miha Zimšek,
Fakulteta
za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Udeleženci so v veliki večini (več kot devet od desetih) odgovorili, da jih družbene in politične zadeve zanimajo. Večinoma mlade, ki smo jih zajeli v raziskavo, zanimajo aktualne družbene zadeve doma in po svetu in manj tako imenovana institucionalna politika, skladno s tem pa v isti sapi poudarjajo, da jih strankarska politika ne zanima (»Politika me zanima manj ... me ne zanima toliko zaradi stvari, ki se dogajajo v slovenski politiki.«). To v resnici ni nič novega niti presenetljivega, saj je zaupanje v politične institucije zelo nizko, dožemanje politike pa posledično zelo odklonilno.

Tovrstna političnost udeležencev tako narekuje, da jih politika primarno zanima na lokalni ravni, saj je tam najmanj strankarska in najbolj prežeta z realnimi problemi. Intervjuvanci menijo, da je ravno učinek udeležbe tisti, ki jih prepriča, da je ta vredna. Tako eden od njih pravi: »Četudi se samo na lokalni ravni nekaj spremeni, je že dovolj.« Gre za vprašanje politične učinkovitosti, saj v resnici, predvsem ko gre za nacionalno politiko, tega občutka ni. Zato je pravzaprav lahko vsak pločnik, oglasna tabla ali avtobusna postaja ključnega pomena za demokratično državljanstvo. Intervjuvance posledično zanimajo politike za doseganje konkretnega cilja, npr. kampanja za povrnitev delovnih mest v njihovi občini, kar spremljajo primarno preko elektronskih medijev. In tu se skriva še ena zelo pomembna lekcija za politične odločevalce. Še posebej,

ko politika dejansko pripelje do konkretnih rezultatov in pozitivnih učinkov, je o teh rezultatih potrebno informirati vse deležnike, še posebej ciljne skupine, ki bodo najbolj neposredno čutile učinke teh rezultatov. Prav tako pa je treba učinke rezultatov sistematično meriti, da se lahko politiko in ukrepe gradi na dokazih in rezultatih, ne domnevah.

Načeloma je vzrok za nižjo participacijo državljanov lahko tudi poznavanje politike. Razlogi za boljše ali slabše poznavanje politike so lahko tudi stvar motivacije, dejstvo pa je, da imajo mladi občutek, da precej bolje poznajo aktualne družbene zadeve doma in po svetu kot pa institucionalno politiko (politične stranke, kako deluje vlada, kaj trenutno počne parlament in podobno). V skladu s tem tudi menijo, da so informacije o aktualnih političnih vprašanjih pogosto manj dostopne in preveč okrnjene za dosledno sledenje temu, kar se dogaja. Nedostopnost informacij o aktualnih procesih v institucionalni politiki, ki je povezana z manjšo motivacijo, da bi te informacije posamezniki dejansko spremljali, vodi do zelo nezaželenih posledic, saj sta odsotnost informacij in nezanimanje za politiko dva izmed štirih najpogostejših razlogov za politično ne vključenost mladih (druga dva sta razočaranje nad politiko in nemoč, ko gre za občutek vplivanja na politiko).

Tako pravzaprav ne čudi dejstvo, da so naši intervjuvanci, kljub temu, da gre za ene od najbolj aktivnih in družbeno angažiranih posameznikov, le v omejenem obsegu politično aktivni, ko gre za institucionalno politiko. Precej bolj svoj družbeni angažma realizirajo skozi delovanje v organizacijah, katerih člani so oziroma s katerimi sodelujejo (npr. nevladne organizacije, mladinski centri, društva, interesne skupine), raje kot tradicionalnih načinov politične participacije (npr. volitve in referendumi), pa se udeležujejo protestov, podpisujejo peticije, organizirajo dogodke, ki opozarjajo na družbeno problematiko in so dejavni preko družbenih medijev (pisanje člankov in komentiranje novic). Svoj družbeni angažma vidijo tudi skozi sodelovanje na različnih družbeno aktualnih projektih.

Skozi obravnavo tematike politične participacije mladih smo v našem primeru prišli do problema, ki ga videvamo vsepovsod po svetu. Politično participacijo se dojemata zelo ozko, prav zato pa pogosto zelo družbeno dejavni posamezniki ocenjujejo, da niso

politično aktivni. Seveda gre tu za terminološki problem, ki pa zaradi svoje pogoste obravnave in ponavljanja postaja političen. Mladi manj participirajo v institucionalni politiki, to drži, ne drži pa, da manj sodelujejo pri obravnavi in reševanju širših družbenih problemov. In ravno to je srž delovanja v demokratični skupnosti. Ker smo politiko začeli ožiti na obrt sprejemanja zavezujočih odločitev, smo prišli v situacijo, ko politični odločevalci zvrčajo krivdo na mlade, češ da so jim vrata odprta in nikogar ni, po drugi plati pa ne vidijo, da se na terenu te probleme pogosto že naslavlja, včasih tudi povsem mimo neučinkovite politike in ravno s pomočjo mladih.

Ko gre za politično delovanje intervjuvancev, lahko opazimo, da naši intervjuvanci niso dosti drugačni od ostalih mladih po svetu. Gre pravzaprav za splet dejavnikov, ki botrujejo njihovi aktivaciji. Prvi sklop dejavnikov so sredstva (pomanjkanje časa in financ, sposobnosti spremljanja politike), drugi je motivacija (Npr. »mogoče me ovira to vsesplošno stanje v družbi, kjer velja, da se ne da nič spremeniti, da je politika neka umazana, nepoštena zadeva in potem ima veliko ljudi dejansko nek odpor do sploh pogovora ali debate o tem, čeprav morda temu ni vedno tako.«), tretji pa je mobilizacija, saj se redkokdo res potruditi ter mlade nagovori in jim pojasni, zakaj je pomembno, da so aktivni, in k čemu bodo s tem prispevali.

Na podlagi povedanega bi lahko rekli, da politični odločevalci oziroma tisti, ki jih tako skrbi sodelovanje mladih v politiki, pogosto pozabljajo, da je odločitev o udeležbi v politiki tako stvar posameznika kot tudi stvar sistema. Udeleževali se bodo, če bodo imeli občutek, da se to od njih pričakuje, če bodo čutili družbeni pritisk bližnjih (družine, prijateljev in drugih), če bodo menili, da se resnično o čem odloča, če so že prej sodelovali v politiki, če ni večjih ovir za njihovo participacijo ter če kdo z njimi stopi v stik in jih k temu aktivno nagovori. To pomeni, da potrebujemo dober sistem državljske vzgoje, pozitivne zglede v bližnji okolici, politiko, ki dejansko producira rezultate in o tem tudi informira državljsane, navajanje na sodelovanje v skupnih zadevah že od najzgodnejšega obdobja življenja – gre namreč za vedenje, ki se s ponavljanjem utrjuje –, odstranitev vseh mogočih ovir za polno participacijo mladih v politiki in da politični akterji dejansko vzpostavijo pristen stik z državljsani. Postoriti bo torej treba še veliko.

